

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ
คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๑/๒๕๖๐
เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

เนื่องจากการให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินในการดำเนินการด้านพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ใช้บังคับมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘ และรัฐบาลได้ให้สัมปทาน ยินยอมหรืออนุญาตให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการลงทุนมูลค่าหลายหมื่นล้านบาท เกิดการจ้างงาน มีการจัดทำบริการสาธารณะให้เกษตรกรในพื้นที่ เกษตรกรได้รับค่าตอบแทนหรือค่าชดเชยการให้เข้าใช้ประโยชน์ที่ดิน และประเทศชาติได้ประโยชน์สาธารณะจากทรัพยากรในพื้นที่

เพื่อลดข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคภายใต้กฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงาน ในพื้นที่ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีสภาพไม่เอื้อหรือไม่เหมาะสมต่อการประกอบเกษตรกรรมอย่างคุ้มค่า ตามหลักการใช้ที่ดินของรัฐให้สมประโยชน์สูงสุดทั้งแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ โดยเกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตกลับคืนสู่เกษตรกร ภายใต้หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจน โปร่งใสและเป็นธรรมแก่เกษตรกร

๒. สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย

กรณีมีเหตุจำเป็นในการเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อประโยชน์ด้านพลังงาน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่งที่ ๓๑/๒๕๖๐ เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

๒.๑ ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) มีอำนาจพิจารณาให้ความยินยอมหรือให้ใช้ประโยชน์ที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) (ข้อ ๑)

๒.๒ กำหนดให้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอและการพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดิน ส.ป.ก. และออกระเบียบ คปก. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ข้อ ๑ วรรค ๒ และวรรค ๓)

๒.๓ กำหนดระยะเวลาให้ผู้ได้รับความยินยอมหรือได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินตามกฎหมาย ส.ป.ก. ก่อนวันที่คำสั่งใช้บังคับ และผู้รับสัมปทานปิโตรเลียมที่เข้าใช้ที่ดิน ส.ป.ก. โดยยังมิได้รับความยินยอมยื่นคำขออนุญาตใช้ที่ดิน (ข้อ ๔ - ๕)

๒.๔ กำหนดการขยายระยะเวลาในการสงวนพื้นที่ตามกฎหมายปิโตรเลียมของผู้รับสัมปทานปิโตรเลียมที่ไม่อาจเข้าใช้พื้นที่ที่ขอสงวนไว้ (ข้อ ๖)

๒.๕ ให้ใช้บังคับระเบียบ คปก. เรื่อง ให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๔๑ กับผู้รับสัมปทานที่ได้ยื่นแผนการผลิตตามกฎหมายปิโตรเลียมไปพลางก่อนจนกว่าจะมีกฎกระทรวงหรือระเบียบใช้บังคับ (ข้อ ๗)

๒.๒ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย ส.ป.ก. เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส.ป.ก. รวมถึงการพิจารณาอนุญาตให้สำรวจหรือใช้ทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมด้านพลังงานลม และกิจกรรมอื่นที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ (ข้อ ๘)

๓. บทบัญญัติที่คุ้มครองประชาชน

๓.๑ ผู้ได้รับความยินยอมหรือได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อประกอบกิจการปิโตรเลียม การสำรวจแร่ การทำเหมือง การทำเหมืองใต้ดิน การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานลม ตามกฎหมาย ส.ป.ก. ซึ่งได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนระเบียบ คปก. เรื่อง การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยื่นคำขออนุญาตใช้ที่ดินภายใต้กฎกระทรวง ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ และยังคงใช้ที่ดินได้ไปพลางก่อนหรือจนกว่า คปก. จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น (ข้อ ๔)

๓.๒ ผู้รับสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมที่เข้าใช้ที่ดิน ส.ป.ก. แล้ว แต่ยังไม่ได้รับความยินยอมตามระเบียบ คปก. เรื่อง การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๔๑ มีสิทธิยื่นคำขออนุญาตใช้ที่ดินภายใต้กฎกระทรวง ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ และยังคงใช้ที่ดินได้ไปพลางก่อนหรือจนกว่า คปก. จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และต้องชำระค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ให้แก่ ส.ป.ก. ตั้งแต่เข้าใช้ประโยชน์ที่ดินด้วย (ข้อ ๕)

๓.๓ ผู้รับสัมปทานปิโตรเลียมที่ไม่อาจเข้าใช้พื้นที่ที่ขอสงวนไว้ตามมาตรา ๔๕ ของกฎหมายปิโตรเลียม เพื่อรอการพิจารณาการออกระเบียบ คปก. ให้ระยะเวลาในการสงวนพื้นที่ขยายออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ไม่อาจเข้าใช้พื้นที่ที่ขอสงวนได้

๓.๔ เกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบและสูญเสียโอกาสจากการใช้ที่ดินจะได้รับการเยียวยา หรือค่าชดเชยจากผู้ขอใช้ประโยชน์ที่ดิน (ข้อ ๖)

หมายเหตุ - คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติ ตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือด้วยบท กฎหมายเป็นสำคัญ